

牡丹燈記から木棉樹伝まで

TỪ MẪU ĐƠN ĐĂNG KÍ ĐẾN
CHUYỆN CÂY GẠO

ホーチミン市社会科学と人文大学
ĐOÀN LÊ GIANG
ドアン・レー・ザン

概略

牡丹燈記
(『剪灯新話』)

木棉樹伝
(『傳奇漫録』)

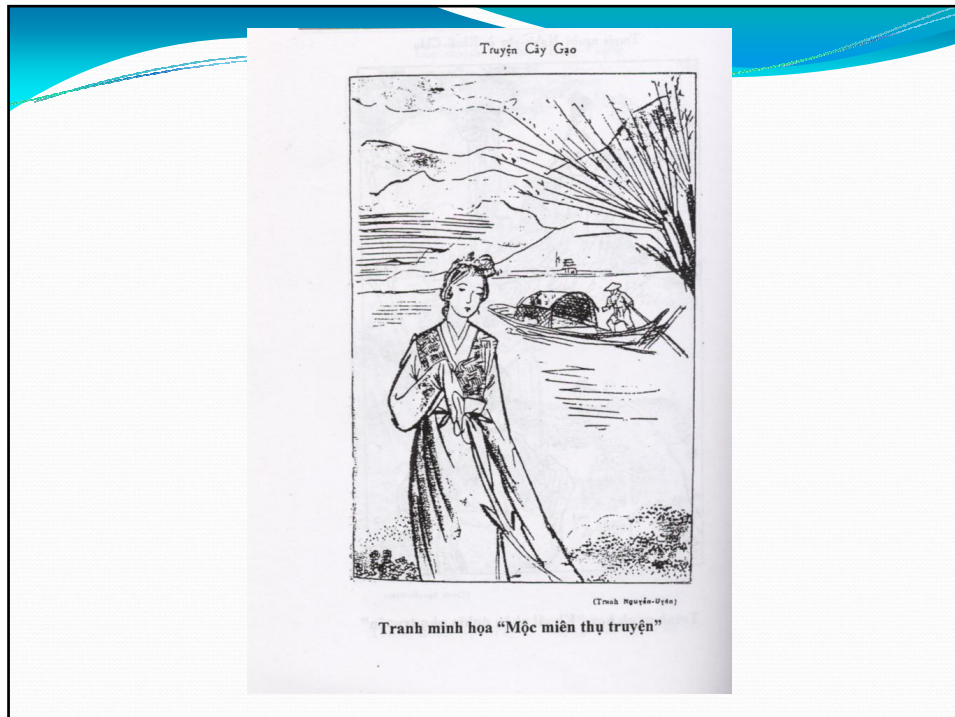
出会い

喬生は男やもめで、一月十五日の宴会で女中の後について行き、牡丹形の灯籠を持っている女性が見えた。

呈忠遇はハンサムな人で、お金持ちで、船で商売の仕事をしている。市場に寄ると、東村からやって来た美人に会った。

Kiều sinh, goá vỢ, trong hội đêm rằm tháng giêng thấy một cô gái đi theo sau một a hoàn cầm chiếc đèn có hình hoa mẫu đơn.

Trình Trung Ngộ đẹp trai, nhà giàu đi thuyền buôn bán. Đến chợ thì gặp một gái xinh đẹp từ thôn Đông cùng cô hầu đi ra.

喬生は彼らの話を聞いて家に招待した。
 Kiều sinh nghe nói chuyện bèn
 mời vào nhà.

-忠遇は彼女に話かけたが、彼女は返事しないで女中に橋に風景を見に行こうと言いながら歩いて行った。

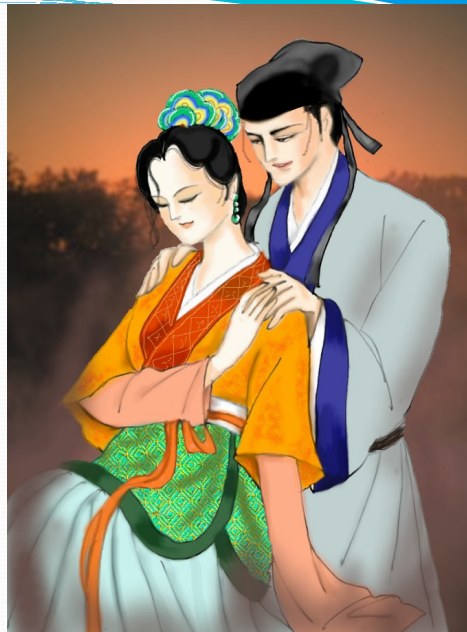
-忠遇は観察のために、こっそりと彼らの後について行った。彼女が楽器を弾きながら率直な友人がいないと文句した時に顔を出した。

-彼女は昼間に返事しなかった理由は街で話しあうのが不便だろうかと思っていたからと説明した。

-Trung Ngộ hỏi han, cô gái không trả lời bỏ đi, nhưng có nói với thị nữ là sẽ lên cầu ngắm cảnh

-Trung Ngộ theo rình. Nghe cô gái chơi đàn và thò than không có ai tri âm, bèn ra mắt.

-Cô gái nói lý do tại sao mình không trả lời lúc ban ngày vì sợ ngoài đường không tiện

Kiều Sinh,
 Lệ Khanh

Nhị Khanh
chơi đàn tì
ba

彼女は麗舞と呼ばれ、符氏の裁判官の娘さんである。両親が亡くなったので、家庭は貧しくなって、西湖の近くに一時的に住んでいたということだ。Cô gái tên là Lê Khanh, con gái vị phán quan họ Phù. Cha mẹ mất, cảnh nhà sa sút phải ở tạm gần Tây Hồ.

-彼女は自分の名前は武舞で、村の中で身分が高い人の孫であると知らせた。両親が亡くなったので、家庭は貧しくなるとともに、主人にふられて、仕方なく村を囲む竹垣の外に住んでいる。

-同時に、人間の生涯は夢のように速く過ぎるので、生きるうちに楽しんだほうがいいという考えも表した。

-Cô gái cho biết mình tên là Nhị Khanh, cháu một người danh giá trong làng. Cha mẹ mất sớm, gia cảnh sa sút, bị chồng ruồng bỏ, phải ra ở bên ngoài lũy tre của làng.

-Đồng thời tỏ lộ quan niệm sống là phải vui thú vì đời người như một giấc mộng

-忠遇は弑卿を船に連れて
行って性の行為をやった。
-彼女は詩が上手で、今回の
思い出を冒険に詩で述べた。
以降は彼女が毎晩来ていた。
-Trung Ngộ đưa Nhị
Khanh xuống thuyền ân
ái.
-Nàng làm thơ rất hay và
táo bạo ghi lại việc này.
Sau đó đêm nào cũng đến.

事実を見つけること

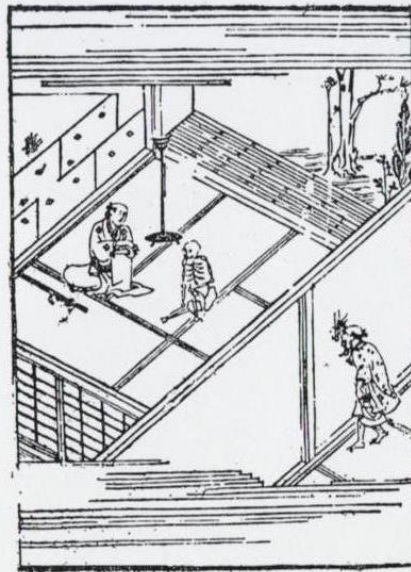
近所のお爺さんは壁を突き通して望むと、橋生と話しているのは骸骨に違いないと見たので、彼女の血統を明確するようと、彼にアドバイスした。

Ông hàng xóm chọc vách nhìn qua chỉ thấy bộ xương đang trò chuyện với Kiều Sinh, nên khuyên Sinh tìm cho ra gốc gác.

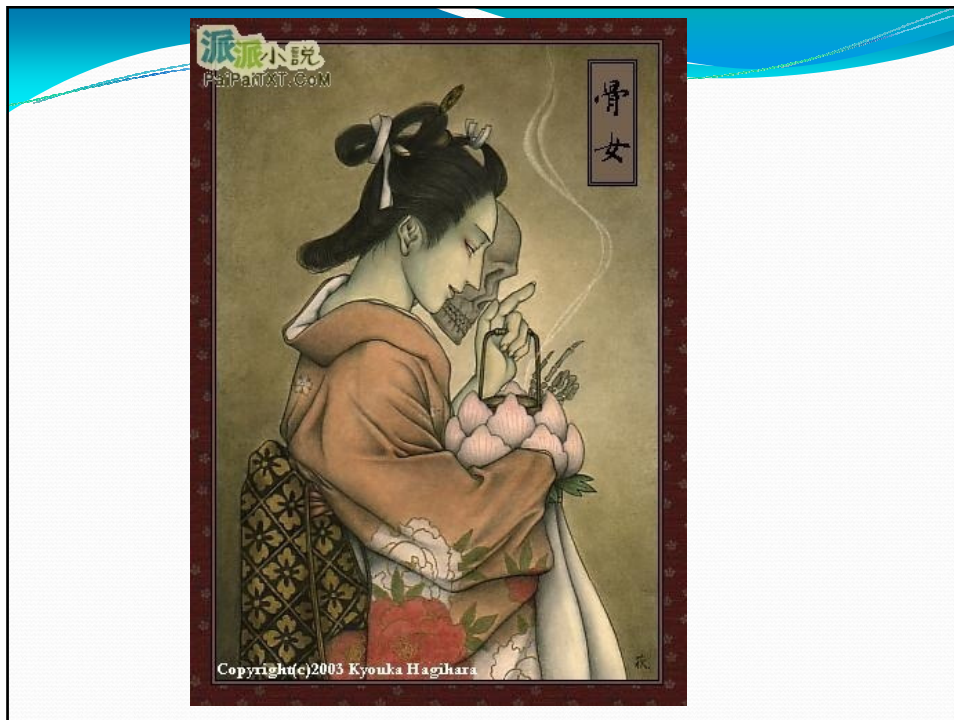
-商売で知り合った人は、彼女と結婚するか、或いは断絶するか決めるために、彼女の血統を明確にしたほうがいいとアドバイスした。

-Bạn bè buôn bán khuyên nên tìm rõ gốc tích để giải quyết dứt khoát: hoặc bỏ hoặc cưới cô gái.

77 3 牡丹灯笼

をそ寺にたつるふ悲のかきえ、瘰よ

喬生は湖へ行つて、お寺に入って暗い部屋の中に旅人の棺を見た。その棺の蓋に「浮氏の裁判官の娘さんの棺」と書いてある。棺の前に牡丹形の灯籠が掛けてあり、傍に女中の人形がある。

Sinh đi đến hồ, vào chùa thì thấy trong gian buồng tối có một quan tài của khách qua đường, trên nắp ván thiên có viết “Quan tài Lệ Khanh con gái vị phán quan họ Phù”. Trước áo quan có treo chiếc đèn lồng có hình mẫu đơn, cạnh đó là một đồ hàng mã hình à hoàn.

- 忠遇はアドバイスを受けて、式卿に家を聞いた。彼女は仕方なく貧しくて荒れた草庵に彼を連れて行った。彼女は中に入って灯籠をつけると言ったが、忠悟は入ったときには棺、傍に楽器を持っている女中の土人形を見た。

- 忠遇は慌てて外に出たが、式卿は彼のシャツをしぼって止めた。彼は彼女から滑り落ちて逃げた。Trung Ngô nghe lời, hỏi nhà Nhị Khanh. Nàng buộc phải dẫn đi, vào một căn nhà tranh tối tàn hoang phế. Nói là vào thắp đèn. Trung Ngô đi vào thì thấy có quan tài, cạnh đó có tượng đất cô gái cầm đàn theo hầu.

- Trung Ngô sợ quá chạy ra thì Nhị Khanh ngăn lại, nắm áo, nhưng chàng giựt ra chạy được.

	- 翌日、忠遇は村に行って人々に尋ねてみると、確かに身分が高い老人の孫は半年ぐらい前に死んで、村の野原に死体が置いてあるということが分った。 - Hôm sau Trung Ngộ vào làng hỏi thăm, quả có cháu gái của một ông cụ danh giá trong làng, chết độ nửa năm, đang quàn ngoài đồng cạnh làng.

男性の登場人物が死に、両方は鬼になること Người con trai chết, cả hai biến thành yêu quái	
近所が教えたとおり、喬生は法師に頼んだ。法師はドアに貼る御籤をあげて、あのお寺へもう行かないでと言っていた。 Theo lời ông già hàng xóm dặn, Kiều Sinh nhờ một vị pháp sư. Vị pháp sư cho bùa dán ở cửa và dặn đừng đến chùa nữa.	(法師に頼まない) (Không nhờ pháp sư)

彼はしばらくアドバイスのとおりに気をつけたが、後でお酒を飲んで酔っ払った時にはまたお寺へ行った。麗卿に会うと、彼女は法師に従ったことを指摘して、それから喬生を棺に引き込んで死なせた。

Chàng nghe lời được một thời gian. Nhưng sau đó uống rượu say đến chùa. Gặp Lê Khanh, Lê Khanh trách là đã nghe theo lời đạo sĩ, sau đó kéo Kiều Sinh vào quan tài cùng chết.

-忠遇は以降病気になって、弑夷を探しに行こうと言った。知り合いの人は彼を絞った。

-ある夜中周りの人が眠ったとき、彼は内緒に出かけた。知り合いの人が見たイメージは弑夷の棺を抱きしめて死んだ忠遇である。

-Trung Ngộ từ đó bị ốm, đòi đi tìm Nhị Khanh. Bạn bè phải trói lại.

-Một đêm nhân lúc mọi người ngủ say, chàng đã trốn đi. Khi các bạn tìm được thì thấy Trung Ngộ ôm quan tài Nhị Khanh mà chết.

お坊さんは棺を埋めることにした。

Sư cho chôn quan tài.

-それから二人は幽霊になって泣いたり歌ったりして、人々に災害を起こした。

-村の人々はお墓を掘って骨を川に流したときだけでは災害が減ってきた。

-Từ đó hai người biến thành ma quỷ khi thì hát khi thì khóc, gây tai họa cho dân chúng.

-Dân làng phải đào mả, vớt hài cốt xuống sông, mới đỡ được tai họa.

喬生と麗卿は鬼になって人間の生活を混乱させた。
Kiều Sinh, Lệ Khanh biến thành yêu ma tác oai tác quái.

二人の魂はお寺の隣にある木棉樹に隠れていた。
Linh hồn hai người lại nương vào cây gạo cạnh chùa.

民間は法師に鬼の絶滅を頼んだこと Dân chúng nhờ pháp sư diệt trừ yêu quái

民間は山に居る道師に鬼の絶滅を頼んだ。
断れなく、道師は山を降りて人々を助けて鬼を滅ぼした。
Dân chúng nhờ đạo nhân trên núi trừ yêu ma.
Từ chối không được, đạo nhân đành xuống giúp dân trừ được yêu ma.

ある道師はお寺に来た。夜寝たときに戯れている裸体のカップルが見えた。翌朝、彼は村の民間に文句をした。
Có một vị đạo nhân đến ngủ trong chùa. Ban đêm thấy có đôi trai gái trần truồng đùa giỡn. Sáng hôm sau ông than phiền với dân làng.

三名は全体扱われ、裁判された。鬼の全体は同じく罪を認めた。 Bắt được cả 3, mang ra xét xử. Các hồn ma đều nhận tội.	村の民間に鬼の絶滅を頼まれ、道師は魔術をして雲を多く立たせ川で波を起こし、結果は木棉樹が倒れた。空を見ると、幽霊に戦われながら連れて行かれているカップルを目にした。Dân làng nhờ trừ yêu ma, vị đạo nhân làm phép cho mây kéo mù mịt, nước sông nổi sóng, cây gạo tróc gốc. Nhìn lên trời thấy đôi trai gái bị âm binh vừa đánh vừa dẫn đi.

香生と魔脚の幽霊は愛欲にほれ込みすぎ、嘘をつき、民間の生活を混乱させたと導師は訴えた。結びの部分はかなり長く、能弁的で耳に快い文章である。Đạo nhân kết án hồn ma Kiều Sinh và Lệ Khanh là tham dâm, lừa dối, quấy nhiễu dân chúng. Đoạn văn kết án rất dài, rất hùng hồn, réo rắt.	-(道師が幽霊の罪を訴える内容が入っていない) -(Không có chuyện đạo nhân kể tội hồn ma)
鬼は連れて行かれた。導師は跡も残らなく行った。 Yêu ma bị giải đi. Đạo nhân đi mất không để lại dấu vết.	村の民間は道師に感謝したがったが、導師はもう跡も残らなく行った。 Dân làng cảm ơn đạo nhân, nhưng đạo nhân đã đi không để lại dấu vết.
	批評の言葉: 忠遇は思慮が浅くて、色欲を熱望しすぎたと批評するとともに、他の人は彼を例として見ながら自分の欲望を控えるようと警告する。 Lời bình: Chê Trung Ngộ nông nổi, háo sắc, khuyên người ta nên trông gương mà biết tiết dục.

1. 小説構想 Cốt truyện

- 『木棉樹伝』は『牡丹燈記』と同じく、1, 2, 3, 4という四分に分けた。その事実から、『木棉樹伝』は模作に違いないと見られる。
- *Chuyện cây gạo* theo đúng cấu trúc 4 phần 1, 2, 3, 4 (Gặp gỡ, Tìm ra sự thật, Nhân vật nam chết rồi cả hai biến thành quỷ, Dân làng nhờ pháp sư diệt trừ yêu quái) của *Mẫu đơn đăng ký*, điều ấy cho thấy nó đúng là tác phẩm phỏng tác.

2. 小説空間 Không gian trong truyện

- プロットは阮嶼に変えられた。『牡丹燈記』の登場人物は貴族的な生活をするようである。例えば、女の方は一月十五日の宴会に女中と参加した。それに対して、『木棉樹伝』のほうは田舎の背景で、当時のベトナム人の生活と同じく、登場人物は商売をしたけれども、立派な店の代わりに、船で川に沿って商売していた(男の方は直接に品物を売っていた)。そうしたら、『木棉樹伝』は本地の小説に改められたと見られる。
- Hoàn cảnh đã được Nguyễn Dữ biến đổi khác đi. Đời sống trong *Mẫu đơn đăng ký* có vẻ quý tộc: cô gái đi chơi rằm tháng giêng với a hoàn. Khung cảnh trong *Chuyện cây gạo* nửa nông thôn, nửa buôn bán trên sông không thật lớn lắm (người chủ hàng trực tiếp bán hàng), phù hợp với hoàn cảnh sống ở Việt Nam bấy giờ. Điều ấy cho thấy truyện đã được bản địa hoá cao độ.

3.登場人物の性格 Tính cách nhân vật:

- 『牡丹燈記』の麗卿は処女なのに、喬生という男やもめと気楽に性的な関係を始めたので、彼女は「愛欲」がちな女性として描かれたと言える。
- - Lệ Khanh trong *Mẫu đơn đăng ký* là cô gái trẻ chưa có chồng, nhưng dễ dàng ăn ở với Kiều Sinh là người đàn ông goá vợ. Cho nên tính cách Lệ Khanh được nhân mạnh ở khía cạnh “ái dục”.

- それに対して、『木棉樹伝』の式卿は若い未亡人で音楽や詩に興味を持っていた。彼女も「愛欲」がちで、忠遇を愛したのに、阮嶼の小説で心が豊かな人として現れた。それで、阮嶼は登場人物に関心を持っていたと言える。また、読者の立場から見れば、式卿ももっと可愛がるようになったのである。
- Nhị Khanh trong *Chuyện cây gạo* là goá phụ trẻ, chơi đàn làm thơ, mặc dù cũng yêu Trung Ngô, cũng “ái dục”, nhưng Nguyễn Dữ nhân nhân mạnh tính cách nàng ở tâm hồn và nét phong nhã. Điều ấy cho thấy thiện cảm của Nguyễn Dữ dành cho nhân vật của mình nhiều hơn. Và với độc giả, Nhị Khanh cũng đáng yêu hơn.

- 『牡丹燈記』の喬生という男性人物は明快なので、自分で法師に鬼を除いてもらったが、酔っ払った時に事実を忘れ、またお寺へ行って棺の中に引き込まれて死んだ。『木棉樹伝』の忠遇はかなりロマンチックな人で、彼女にのぼせて自分で式卿の所に行つて棺を抱きしめて死んだ。
- - Nhân vật nam. Kiều sinh trong *Mẫu đơn đăng ký* tinh táo hơn nên đã chủ động tìm pháp sư trừ ma cho mình, nhưng vì say rượu quên đi, đến chùa, bị lôi vào quan tài mà chết. Trung Ngộ trong *Chuyện cây gạo* mê đắm hơn, và phần nào lãng mạn hơn, nên đã chủ động đến ôm quan tài Nhị Khanh mà chết.

4. 結びの部分 Kết thúc

- 『牡丹燈記』の中には法師に頼んだ細部は二回(一回目は喬生の行動、二回目は村の人の行動)もあったのでかなり冗漫になった。また、結末には倫理的説明がたくさん入っていたので、小説の魅力が減ってきた。
- *Mẫu đơn đăng ký* hơi rườm rà khi 2 lần nhờ pháp sư (1 lần Kiều Sinh, một lần dân chúng nhờ), đoạn kết thuyết lý đạo đức nhiều, kém hấp dẫn.

- 『木棉樹伝』には上の二箇所が除かれ、倫理的説明は批評部分に移動されたけれども、この小説では作家が創造した(きれいで可愛がっている)人物のイメージは(厳しくてつまらない)道徳の説明と矛盾したと見られる。
- Cả 2 chi tiết này đều bị *Chuyện cây gạo* bỏ đi, việc thuyết giáo được đưa xuống lời bình. Tuy nhiên ở đây thấy có sự mâu thuẫn giữa hình tượng nhân vật mà tác giả dựng nên (đẹp và đáng yêu) với lời thuyết giáo đạo đức (quá nghiêm khắc và khuôn sáo)

結論 KẾT LUẬN

- 『剪灯新話』は中国文学で最も優れた作品ではないのに、他のアジア諸国で熱心に受け取られた。この小説集では、『牡丹燈記』という小説は一番広く影響を与え、あちこちで本地的に改められ、魅力がある小説を創造させた。
- *Tiền đăng tân thoại* mặc dù không phải là tác phẩm hàng đầu của văn học Trung Quốc, nhưng nó lại được đón nhận nồng nhiệt ở các nước Đông Á. Trong tập truyện ấy, *Mẫu đơn đăng ký* có sức lan tỏa mạnh mẽ nhất, tạo thành những truyện ngắn hấp dẫn mang tính bản địa hoá cao.

- 「勸善懲悪」という作家の主観的目的を超えて、『牡丹燈記』及び『木棉樹伝』で述べられた人間と幽霊の話は恐ろしさで魅力になるとともに、夢も現実にならないし、幸福も決してできない人間の苦しさで苦手な感じを与えたとは言える。
- Vượt lên trên mục đích chủ quan của người sáng tác là “Khuyến thiện trừng ác”, câu chuyện tình yêu giữa người và hồn ma trong *Mẫu đơn đăng ký*, *Chuyện cây gạo* vừa thu hút bởi tính chất kinh dị, vừa có cái xót xa về thân phận con người với ước mơ hạnh phúc không bao giờ đạt được.

どうもありがとうございました。
Cám ơn quý vị đã quan tâm theo dõi!

doanlegiang@yahoo.com